

Επιστροφή Ισιγκούρο με Νομπέλ

Κυκλοφορούν σε νέα μετάφραση
τα «Απομεινάρια μιας μέρας»

Του **ΝΙΚΟΥ ΔΑΒΒΕΤΑ**

Υποθέτω πως η μετάδοση και στην κώρα μας της επιτυχημένης τηλεοπτικής σειράς «Downton Abbey» εξοικείωσε μεγάλο μέρος του ελληνικού κοινού με την υπρετική ιεραρχία στα αριστοκρατικά σπίτια της Βρετανίας και ειδικότερα με τον ρόλο και τα καθήκοντα του μπάτλερ, ο οποίος πυγείται του πρωπαρικού. Ετσι νομίζω, πως η νέα έκδοση του πολυυρηφευμένου μυθιστορήματος του φετινού μεγάλου νικητή του Νομπέλ Λογοτεχνίας Καζού Ισιγκούρο «Τα απομεινάρια μιας μέρας» (Booker 1989), στην ρέουσα μετάφραση της πεζογράφου Αργυρώς Μαντόγλου, θα δώσει την ευκαιρία να κατανοήσουμε καλύτερα την καταλυτική παρουσία του μπάτλερ Στίβενς, κεντρικού ήρωα και πρωτοπρόσωπου αφηγητή.

Οχι ότι το κείμενο παρουσιάζει κάποια δυσκολία, το αντίθετο μάλιστα θα έλεγα, είναι απολύτως βατό, όμως ο μπάτλερ του Ισιγκούρο απαιτεί κάτι περισσότερο από το να τον κατανοήσουμε, θέλει να τον

νιώσουμε, με την καβαφική έννοια, να μπούμε στο πετοί του ρόλου, να φορέσουμε τα παπούτσια του, καθώς «ο μπάτλερ σχεδόν νομοτελειακά είναι Αγγλος».

Η ιστορία του Ισιγκούρο σε πρώτη ανάγνωση είναι απλή: Το καλοκαίρι του 1956, όταν η Γηραιά Αλβιώνα, κατεστραμμένη κι αυτή οικονομικά από την πενταετή πολεμική προσπάθεια, χάνει μία μία τις υπερπόντιες κτήσεις της, ο παλαιόμαχος μπάτλερ Στίβενς, παίρνει μια ολιγοήμερη άδεια από τον νέο 1διοκτήτη του Ντάρλινγκτον Χολ, έναν Αμερικανό εκατομμυριούχο, με σκοπό, εκτός της αναψυχής, να επισκεφθεί την πρών οικονόμο της έπαιλης, δεσποινίδα Κέντον (νυν κυρία Μπεν) και να τη βολιδοσκοπήσει για μια ενδεχόμενη επιστροφή στα παλιά της καθήκοντα, μετά και την επικείμενη λύση του αποτυχημένου γάμου της.

Το εξαήμερο ταξίδι του μπάτλερ στην αγγλική ενδοχώρα, όμως, δεν είναι ένα ταξίδι στον χώρο αλλά στον χρόνο. Μπορεί ν αφήγηση τυπικά να κρατά έξι ημέρες και τα

Ο Καζούο Ισιγκούρο γεννήθηκε στο Ναϊκούάκι το 1954, αλλά μεγάλωσε στη Μ. Βρετανία. Έχει γράψει επτά μυθιστορήματα και ήταν υποψήφιος τέσσερις φορές για το Βραβείο Βοοκερ. Τα έργα του έχουν μεταφραστεί σε περισσότερες από 40 γλώσσες.

Το πολυβραβευμένο μυθιστόρημα επανεκδίδεται ταυτόχρονα με τη βράβευση του συγγραφέα.

κεφάλαια να ακολουθούν ένα είδος πμερολογιακής γραφής, εντούτοις και η παραμικρή κίνηση του μπάτλερ έχει τη μαγική διόπτρα να τον μεταφέρει στο παρελθόν. Κάθε βήμα του στο ταξίδι είναι χρονικά κι ένα βήμα προς τα πίσω, στα «καλύτερά του χρόνια», αυτά του Μεσοπολέμου, όταν επί μια σκέδην εικοσαετία, στην οικογένεια της επαγγελματικής του ζωής, υπηρετούσε τον ουντπριτικό λόρδο Ντάρλινγκτον, αν και αυτός τότε αισθανόταν ότι ήταν κάτι παραπάνω από ένας

υππρέπτες, πως μάταν ο μυστικούντιμος του λόρδου, ο εξ απορίτων του! Κι αυτό θα επιβεβαιωθεί μέσα του, όταν ο φιλογερμανός λόρδος θα αποφασίσει να διοργανώσει ένα διεθνές συνέδριο ουντπριτικών προσωπικοτήτων με μοναδικό θέμα την «ελάφρυνση για τη φύλη Γερμανία», των δυσβάστακτων όρων της «επαίσχυτης» συνθήκης των Βερσαλλιών.

Ακολούθως, θα δεξιωθεί στο Ντάρλινγκτον Χολ, μία σειρά αξιοματούχων του Γ' Ράικ, προσπαθώντας να του φέρει σε επαρφή μιν πολύτεκνή πγεσία της κόρας του. Ο λόρδος, δηλαδή, θα λειτουργήσει ως ένας άπινος υπουργός Εξοτερικών του Ηνωμένου Βασιλείου και ο μπάτλερ του, σε νέα πιο αποτολή, θα προβιβαστεί σε διπλομάτη επί της Εθμοτυπίας! Μεγάλεια, αν αναλογιστεί κανείς τη συνέχεια.

Μοναδική ακίδα που πληγώνει τη μνήμη του Στίβενς, η θαλερή

δεοποιινίδα Κέντον. Η φιλόπονη οικονόμος, που η επιθετικότητά της έκρυψε μια ρομαντική πλευρά, έναν ερωτικό πόθο προς το πρόσωπό του, που καθώς δεν έβρισκε ανταπόκριση μετουσιωνάτων σε εκθρόπιτα, τροφοδοτώντας αψιμαχίες και ανούσιες προστριβές.

Η φωνή της συνειδόποτης

Οσο δύμα προσωρά η αφήγηση των προπολεμικών αναμνήσεων, αντιλαμβανόμαστε ότι η Κέντον δεν είναι απλά και μόνο η ερωτική του αυτοχώρα, μα σταδιακό μετατρέπεται σε φωνή της συνειδόποτης του. Η οικονόμος δεν συμμερίζεται τα φιλογερμανικά και φασιστικά σχέδια του λόρδου Ντάρλινγκτον, που βλέπει να παίρνουν σάρκα και οστά στην έπαυλη, με εκτελεστικό βράχιονα τον υπάκουο μπάτλερ. Φυσικά η φωνή που τον ελέγκει δεν μπορεί να φανταστεί την Ιστορία, ο αναγνώστης όμως την ξέρει πλέον. Η πι-

κρή γνώση έρχεται εκ των υστέρων, όταν τα πάντα έχουν τελειώσει, για να φωτίσει εκ νέου τα τραγικά διλήμματα του μπάτλερ: Πιστός στον αφέντη του ή στην πατρίδα του; Πιστός στον ρόλο του ή στον έρωτα; Πιστός στην παράδοση ή στον αναγκαίο εκσυγχρονισμό;

Στο ταξίδι των έξι ημερών που αποτολμά ο πλικιωμένος πα μπάτλερ, φορτωμένος τύφεις κι ενοχές, στην πραγματικότητα δεν αναζητεί τον χαρένο έρωτα, ούτε τον χαρένο χρόνο, αναζητεί την εξιλέωπη, τη συγκάρεση. Λογοδοτεί ενώπιον των συγχρόνων του, όχι τόσο για τι πρέξει του όσο για τι παραλείφεις του, τη σιωπή του, τη συνενοχή που του επέβαλε η παράδοση των αφοσιωμένων μπάτλερ τούτου του κόδρου κι εμείς, οι αναγνώστες, έμαστε πρόδυμοι να τον συγχωρέσουμε γιατί τα λόγια του είναι η αλήθεια που σημειεύει η μεγάλη λογοτεχνία.